

Dansk Skoleforening for Sydslesvig - 90 år

*Den danske Kommuneskole
Skolegyden i Flensborg*

1920

»Hjemmet« i Mariegade i Flensborg

I anledning af, at Dansk Skoleforening for Sydslesvig den 5. maj 2010 kan fejre sit 90-års-jubilæum, har Slesvig-Ligaen bedt fhv. skoledirektør Hans Andresen om en skolehistorisk artikel.

2010

- læs artiklen inde i bladet -

*A. P. Møller Skolen
i Slesvig*

HUSK DE DANSKE ÅRSMØDER 2010

28. - 30. maj 2010

Som altid er der lagt op til 3 festlige dage.

Programmerne for de mange arrangementer vil blive offentliggjort i Flensborg Avis og på Sydslesvigsk Forenings hjemmeside:

www.syfo.de

Formandens spalte

Kære medlemmer.

Landsindsamlingen 2009 til fordel for Den danske Børnehave i Rendsborg er færdig, og vi kan gøre status over indsamlingens resultat. Der blev blandt vore medlemmer indsamlet et pænt beløb, som børnehaven kan bruge til renovering og indretning af den ny legeplads til vuggestueafdelingen, som er under indretning.

En stor og varm tak sendes til de medlemmer, der i forbindelse med Ligaens støtteindsamling har doneret et beløb til fordel for børnehaven.

I løbet af foråret forventes det, at den ny Sydslesvig-lov bliver endelig vedtaget i Folketinget – læs formanden for Seksmandsudvalget Kim Andersens aktuelle kommentar om dette emne.

Året 2010 er på mange måder et skelsættende år.

For 90 år siden – den 26. jan. 1920 – blev Slesvig-Ligaen stiftet. Og i februar og marts måned samme år blev afstemningerne i Slesvig afholdt i zone I og zone II, med det nu kendte resultat, at vi fik stemt Sønderjylland hjem til Danmark. Vi kunne fejre Genforeningen, men måtte samtidig erkende det smertelige tab af det nuværende Sydslesvig og de mange dansksindede landsmænd, der måtte blive tilbage bag de nye grænser.

Dette tab har gennem årene betydet udelte opmærksomhed fra Ligaens mange medlemmer, der på utallige måder har støttet det danske arbejde i landsdelen.

2010 er også året, hvor Dansk Skoleforening fylder 90 år. I den anledning holdes den 5. maj en reception på A.P. Møller Skolen i Slesvig – et arrangement, hvor Ligaen vil være repræsenteret ved undertegnede.

I sidste nummer af Thyra's Vold oplyste vi, at udbetalingen af den halve mio. kroner, som var afsat til ombygningen af Risby danske Skole, ville finde sted i løbet af foråret.

Det var aftalt med skoleforeningen, at udbetalingen ville finde sted ved et lille møde i Risby den 23. februar, men store mængder sne og blæst gjorde det vanskeligt at holde aftalen, så mødet blev aflyst. I stedet er det aftalt, at overrækkelsen af vor støtte i form af en check vil finde sted i forbindelse med Skoleforeningens reception den 5. maj.

Vi kan i antallet af ansøgninger om støtte fra foreninger og institutioner tydeligt mærke, at det er træge tider. Også Ligaen har mærket finanskrisen de sidste par år, men trods dette vil der alligevel være en sum penge, som vi kan dele ud, når alle ansøgningerne er gennemgået i det kommende bestyrelsesmøde i april.

Den sidste fredag / lørdag / søndag i maj måned afvikles De danske Års-møder i Sydslesvig. I skrivende stund er det uklart, hvor mange steder Ligaen kan være repræsenteret, men at vi deltager er helt sikkert – den oplevelse blandt positive og glade borgere i vor tabte landsdel er ubeskrikelig.

Ligaens landsmøde 2010 skal efter sædvane afholdes på Sjælland, og allerede nu kan vi oplyse, at mødet afvikles på Restaurant Fregatten, Hejren 23, Hundige Havn pr. 2670 Greve, mens mødetid, oplæg, regnskab og dagsorden til Landsmødet først kan offentliggøres i næste nummer af Thyra's Vold.

Med venlig hilsen
Flemming Radsted Madsen

Et stærkt bånd til det danske mindretal i Sydslesvig

Af Kim Andersen (V)

Siden 1920 har den danske stat givet tilskud til det danske mindretal i Sydslesvig. Baggrunden for den økonomiske støtte er, at der skal være såvel kulturelle som uddannelsesmæssige danske tilbud til mindretallet syd for grænsen. På den måde bliver de danske rødder ikke glemt, og det stærke fællesskab mellem mindretallet i Sydslesvig og både det officielle og det folkelige Danmark bliver bevaret og udviklet.

Det danske mindretal i Sydslesvig, som vi holder så meget af, får mulighed for at leve en hverdag i en tysk flertalsbefolkning med et stærkt islæt af dansk sprog og kultur. Sådan ønsker mindretallet det, og vi ønsker at støtte mindretallet i den

måde at leve hverdagen på.

Men som Rigsrevisionen også bekendtgjorde tilbage i februar sidste år, så er det nu blevet tid til at kigge ordningen efter i sømmene. I 2009 blev omkring 500 mio. kroner givet i tilskud til mindretallet fra staten. Det er altså ikke småpenge, og derfor er det også naturligt, at undervisningsministeren nu har fremsat og fået vedtaget en helt ny lov om, hvordan tilskuddene fremover skal forvaltes. Det er den første lovgivning i dansk sammenhæng vedrørende det danske mindretal i Sydslesvig, og det vil ende med at blive en af de få lovgivninger overhovedet, der er – i hvert fald i europæisk sammenhæng – om mindretal. Det er i sig selv historisk, og det vil bidrage til at konsolidere mellem det danske mindretal i Sydslesvig og det danske samfund nord for grænsen.

I stedet for det nuværende Seksmandsudvalg vil der blive nedsat et Sydslesvigudvalg, som skal forvalte ydelserne til mindretallet. Udvalget skal bestå af folketingsmedlemmer valgt efter forholdstalsvalgmetoden i Folketinget, og der gives også mulighed for, at der kan være udvalgsmedlemmer, som ikke sidder i Folketinget. Sydslesvigudvalget skal sørge for den bedst mulige kontakt til de politiske grupper i Folketinget og være bindeled til regering og centraladministrationen.

Frem for alt skal den nye lov føre til en mere nutidig og gennemsigtig administration. For selvom tilskudsordningen i sig selv er historisk, så behøver rammerne ikke være det. Der skal laves resultataftaler; der kan gives driftstilskud som grundtilskud, taxametertilskud, bygge- og anlægstilskud, og der kan ydes lån.

Det skal foregå på baggrund af standardiserede ansøgningsprocedurer, og der skal være en fast afrapportering. Der skal være mål- og rammestyring og faste procedurer for regnskabsaflæggelse og årsrapporter. Undervisningsministeriet skal afgive en årlig opfølgingsrapport til Sydslesvigudvalget, og Sydslesvigudvalget skal afgive en årsberetning, som skal lægges ud på nettet. Det vil skabe både åbenhed og gennemsigtighed.

Selvfølge vil det ikke være gratis at lave om på det administrative arbejde. Men det er der naturligvis taget højde for, idet omkostningerne skal indgå som en del af de samlede bevillinger, ligesom man gør det ved andre tilskudsordninger.

Derfor er det også vigtigt at understrege, at omkostningerne selvfølgelig skal minimeres mest muligt – selvklart skal det være langt størstedelen af midlerne, der går direkte til aktiviteter til fordel for mindretallet.

Den nye lov vil naturligvis have ganske stor betydning for det danske mindretal i Sydslesvig og af samme grund har der også været et grundigt udvalgsarbejde, hvor der er blevet lyttet til mindretallets synspunkter, ligesom der er blevet lagt vægt på de høringssvar, der er kommet fra det Sydslesvigske Samråd.

Lovgivningen har respekteret, at vi har med mindretalsorganisationer at gøre, som i det daglige virker i det tyske samfund under tysk lovgivning. Den daglige administration af loven skal naturligvis også tage højde for dette, således at det bliver fleksibelt og til gavn og glæde for mindretallets foreninger og organisationer og for de mindretalsfamilier, der skal leve under den nye lovgivning.

Os der har med det danske mindretal i Sydslesvig at gøre er glade for og faktisk også stolte over mindretallet og det arbejde, der gøres i det daglige i Sydslesvig. Vi synes, at det er et mindretal, der trives, et mindretal, der er i harmoni, et mindretal, der er sig sin identitet bevidst, og som samtidig er i udvikling. Det er denne udvikling, vi gerne vil støtte med den nye lov. Ligesom vi gerne vil støtte op om det historiske fællesskab, der er mellem Danmark og mindretallet syd for grænsen.

Kim Andersen (V)

I anledning af, at Dansk Skoleforening for Sydslesvig den 5. maj 2010 kan fejre sit 90-års-jubilæum, har Slesvig-Ligaen bedt fhv. skoledirektør Hans Andresen om en skolehistorisk artikel.

Dansk Skoleforening for Sydslesvig 90 år

- Træk fra Sydslesvigs Danske Skoles historie -

Det danske mindretal i Sydslesvig begynder at organisere sig

Med grænsedragningen i 1920 blev den dansksindede befolkningsdel syd for den nye grænse adskilt fra de danske nordslesvigere. De blev til deres eget nationale danske mindretal i Weimar-republikkens Tyskland og måtte tage skæbnen i egen hånd. Udfaldet af 1. Verdenskrig og mulighederne for en grænseflytning havde givet danskheden i Sydslesvig et skub fremad. Til gengæld var resultatet af afstemningen i 2. zone en stor skuffelse for de fleste dansksindede, men med 12.800 danske stemmer, herunder ca. 9.000 i Flensborg var der trods alt skabt et grundlag for et kommende dansk mindretalsarbejde.

Indadtil gjaldt det efter 1920 om at samle den spredte danskhed og stabilisere den kulturelt og politisk. I forhold til Danmark gjaldt det om at styrke forbindelsen over den nye grænse med henblik på at fremme samhørigheden mellem den danske befolkningsdel i Sydslesvig og det danske folk. I forhold til den tyske side måtte bestræbelserne gå ud på

at opnå vidtgående politiske og kulturelle rettigheder. Der blev brug for foreninger, som kunne varetage mindretallets interesser, og der blev brug for danske skoler og kirker. Kort tid efter afstemningen oprettede de danske sydslesvigere i maj og i juni 1920 to vigtige organisationer: Dansk Skoleforening og Den slesvigske Forening, forløberer for den nuværende Sydslesvigsk Forening.

3 omskiftelige og dramatiske perioder

Det var især de storpolitiske tildragelser, der var afgørende for, at det danske mindretal i de første 40 år efter 1920 kom til at gennemleve 3 omskiftelige og hver på sin vis dramatiske og vanskelige perioder, nemlig

1. Den tyske Weimar-republiks år 1920-1933

2. Det nazistiske styres periode 1933-1945

3. Efterkrigsårene 1945-1960

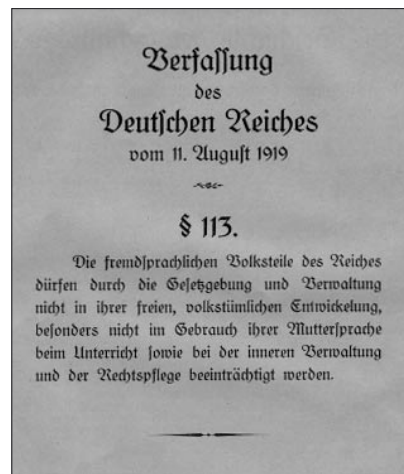
Fra midten af 1950'erne normaliseredes udviklingen. Danmark og den tyske forbundsrepublik blev samarbejds partnere inden for NATO.

Med København-Bonn-erklæringerne fra 1955 skabtes der et godt udgangspunkt for en fredelig udvikling i grænselandet. Efter de 40 relativt urolige og vanskelige år indledtes nu en lang og frugtbar arbejdsperiode med mere rolige og overskuelige arbejdsbetingelser.

I Weimar-republikkens år, 1920-1933

Den nye tyske republik havde i sin forfatning medtaget en mindretalsparagraf med ordlyden "Rigets fremmedsprogede dele må ikke ved lovgivning eller forvaltning hindres i deres frie, folkelige udvikling, navnlig ikke i brugen af deres modersmål ved undervisning, ved den indre forvaltning eller ved retsplejen".

Det lød liberalt og godt ovenpå

den prøjsiske stats tvangspolitik, men der viste sig snart vanskeligheder med at få de smukke forsæt ført ud i livet.

Mindretalsparagraffen blev i de første år hverken fulgt op af supplerende love eller andre bestemmelser. Det betød, at lokale myndigheder havde frit spil med at fortolke bestemmelsen. Da der i Flensborg skulle indrettes en dansk kommuneskole, - et tysk løfte herom var blevet fremsat forud for afstemningen i 2. zone - blev der af byens skolemyndigheder gennemført sprogrøver. De fleste af de tilmeldte børn blev sorteret fra. De var ikke fremmedsprogede nok! Det var blandt andet for at modarbejde disse og andre urimeligheder, at Dansk Skoleforening for Flensborg og Omegn blev stiftet den 5. maj 1920.

Et andet vigtigt anliggende for foreningen blev oprettelsen af en privat realskole.

Både den dansksprogede kommuneskole og den private realskole begyndte deres virksomhed efter efterårsferien, den 14. oktober 1920. Kommuneskolen var blevet anbragt i en skolebygning i Skolegyde i Flensborgs nordlige bydel og var dermed ugunstigt placeret for børn fra de sydlige og østlige bydele.

Den danske Kommuneskole i Skolegyden

I flere år krævede Skoleforeningen, at der skulle indrettes yderligere en dansk kommuneskole i den sydlige bydel; men det var byen ikke indstillet på. Resultatet blev, at skolemyndighederne flyttede to klasser fra skolen i Skolegyde som udstationerede klasser til den sydligere beliggende tyske kommuneskole ved Skt. Hans kirkeplads (am Johanneskirkehof).

Skoleforeningens private realskole påbegyndte sin virksomhed i "Hjemmet" i Mariegade og "udviklede sig" til Duborg-Skolen, som blev taget i brug i foråret 1923.

Indtil videre fandtes der kun disse to danske skoler i Flensborg.

I Weimar-republikkens år måtte det danske mindretal kæmpe for sin eksistensberettigelse, for sin ret til at oprette og drive danske skoler, for forældrenes ret til frit at vælge danske skoler, samt - for de private skolars vedkommende - for retten

til økonomisk støtte i form af driftstilskud fra den prøjsiske stat.

Det varede indtil 1926, inden det prøjsiske statsministerium udsendte en mindretalsskoleforordning for skoler i de tre grænseamter Sydtønder amt, Flensborg amt og Flensborg by. Nu kunne der oprettes danske skoler i Tarup, Jaruplund og i Kobbemølle. I 1929 fulgte skolerne i Harreslev og Langbjerg.

»Hjemmet« i Mariegade

Skoleforeningens krav om frit skolevalg blev imidlertid ikke imødekommet i denne omgang. Som hørende til mindretallet ville staten kun medregne børn, for hvilke en af forældrene eller en af bedsteforældrene var født i Danmark eller i en af de tre grænseamter. Først efter fornyet pres fra Skoleforeningen kom der i 1929 en række tillægsbestemmelser til skoleforordningen, som betød et ægte gennembrud. I en af bestemmelserne hed det: "Ved dansk mindretal ... forstås de folkedele i riget, der beken- der sig til dansk nationalitet (Volkstum). Tilkendegivelsen af, at vedkommende hører til mindretallet, må hverken efterprøves eller bestrides." Med denne bestemmelse havde Skoleforeningen endelig opnået sit vigtigste mål, nemlig at princippet om frit skolevalg måtte

danne grundlag for et nationalt mindretals skolevæsen. En anden bestemmelse gjorde det muligt, at der nu også kunne oprettes danske skoler i det øvrige Sydslesvig. Det første nye skud på stammen var den danske privatskole i Slesvig, som oprettedes i 1930. Ved Weimarrepublikkens ophør i 1933 fandtes der 8 danske skoler med sammenlagt ca. 800 elever.

Det danske mindretal under Hitler-styret, 1933-1945.

Det lå næsten i sagens natur, at den voldsomme politiske omvæltning i det tyske rige efter 1933 måtte få negative følger for det danske mindretal i Sydslesvig, hvilket den da også fik; men i betragtning af, hvor konsekvent og brutalt det nazistiske regime i øvrigt behandlede sine modstandere og anderledes tænkende, slap det danske mindretal relativt gunstigt gennem nazistytets 12-årige periode.

For mindretallets organisationer og institutioner måtte alle bestræbelser gå i retning af at bevare de under Weimar-republikken opnåede rettigheder, at afskærme mindretallets medlemmer fra den nazistiske påvirkning og ensretning samt at undgå et større frafald blandt medlemmerne. Det lykkedes for mindretallets ledere - ofte efter vanskelige forhandlinger - at overbevise myndighederne eller partiet om, at den danske befolkningsdel på en række områder havde krav på en vis særstilling.

Eksempelvis blev børn fra dansksindede familier fritaget fra medlemskab og tjeneste i i det uniformerede ungdomskorps, Hitlerjugend, og da de tyske myndigheder ved anordning indførte den nye tyske hilsen (Hilte-Gruß), endte det med, at ikke kun børn og lærere ved de danske skoler blev fritaget fra at anvende Hitler-Gruß, men at fritagelsen også kom til at gælde for dansksindede elever, der besøgte de tyske handels- og fagskoler.

Det var noget af et mirakel, at der under Hitler-styret kunne oprettes to nye danske skoler: Skolen i Tønning i 1935, og skolen i Ladelund i 1936. Samme år taltes der 10 danske skoler med sammenlagt ca. 950 elever.

Fra efteråret 1936 ændredes vilkårene for det danske skolearbejde i negativ retning, idet de tyske grænselandsorganisationer i samarbejde med nazistpartiet og myndighederne iværksatte en nationalpolitisk offensiv mod mindretallet.

Ved Skoleforeningens årsmøde den 7. maj 1937 omtalte Duborg-Skolens rektor Andreas Hanssen, at der i påskeferien var blevet udskrevet 35 elever fra de to danske skoler i Flensborg til tyske skoler, og han bemærkede, at man roligt kunne gå ud fra, at denne nedgang ikke var gået helt naturligt til.

Den tyske offensiv var begyndt at virke.

I Flensborg anvendte partiets lokale instanser økonomisk

pression. Familier blev truet med, at de ville miste børnehjælpen og den såkaldte vinterhjælp. Ved slutningen af 2. Verdenskrig var det samlede elevtal gået tilbage til ca 450.

"Fra grænsekamp til sameksistens" 1945-1960

2. Verdenskrigs afslutning i maj 1945 udløste en nærmest eksplosiv tilgang af nye medlemmer til Sydslesvigsk Forening og af elever til de danske skoler.

Det danske mindretal og den overvejende del af den hjemmehørende sydslesvigske befolkning ønskede en tilslutning til Danmark, men den danske regering udtalte, at grænsen lå fast. Både politiske og praktiske vanskeligheder tårnede sig op. Forholdet til den britiske militærregering blev hurtigt problematisk, og på grund af grænsespørgsmålet kom mindretallet straks på konfrontationskurs med den nye regering for landet Slesvig-Holsten. Også forholdene i Nordslesvig spillede en rolle. Her var det tyske mindretals skoler i juni 1945 foreløbig blevet lukket af danske myndigheder.

Elevtallet i de danske skoler voksede fra ca. 450 ved kaptulationen på kun 3 år til 14000.

Til de mange elever skulle der skaffes undervisningslokaler og der blev brug for et større antal nye lærere. I Flensborg og Slesvig havde de første kommunalvalg givet det dan-

ske mindretal så gode kort på hånden, at der blev truffet beslutning om oprettelse af kommunale danske folkeskoler. (Ordningen med kommunale danske skoler varede dog kun til 1949). Andre steder måtte Skoleforeningen træde i karakter. Alene i 1946 blev der oprettet 37 nye danske privatskoler i de tre grænseamter (Sydtønder og Flensborg amter samt Flensborg by). I 1947 gik godkendelsen af nye danske skoler næsten i stå, fordi landsregeringen forhalede udviklingen; men i årene 1948-1954 blev der endnu engang rejst 40 nye danske privatskoler rundt omkring i Sydslesvig herunder - med undtagelse af skolen i Tønning - alle danske skoler i Husum, Ejdersted, Egernførde og Rendsborg.amter.

Da Skoleforeningen frem til 1975 aldrig opnåede tyske tilskud til sine anlægsopgaver, blev stort set alle børnehaver og skolebygninger finansieret med tilskud eller gaver fra Danmark. Når det trak ud med at få oprettet nye danske skoler i de sydlige amter, hang det sammen med, - at der fra dansk side i den første efterkrigstid blev taget politisk forbehold over for at yde støtte til danske aktiviteter i disse områder, - at der kun stod begrænsede midler til rådighed til oprettelsen og driften af danske skoler, samt - at der var mangel på tilstrækkeligt kvalificerede lærerkræfter. Ikke alle opgaver kunne løses på en gang. Den danske stats økonomiske støtte var indtil videre begrænset til aktiviteter i Flensborg by, Flensborg amt og Sydtønder amt. Det blev Grænseforeningen, der påtog sig at bygge nye danske skoler i Slesvig, Husum og Ejdersted amter. Skolen i Askfelt byggedes af midler indsamlet af fadderskabet i de københavnske bydele Brønshøj og Husum. Slesvig-Ligaen

indsamlede midler til rejsning af skolerne i Egernførde og Risby. Sydslesvigs Udvalgs Ejderindsamling finansierede oprettelsen af danske skoler i Rendsborg, Vestermølle og Drage. Fra slutningen af fyrrerne ændrede den danske stat trinvis sin tilskudspolitik, idet den efterhånden blev udvidet til at omfatte hele Sydslesvig.

Risby Skole blev i sine første fem år administreret af Slesvig-Ligaen i samarbejde med Sydslesvigsk Forening, hvorefter ligaen efter flere forgæves forsøg opnåede den danske regerings tilsagn om, at skolen kunne overgå til Skoleforeningen, og at staten var indstillet på at yde de sædvanlige driftstilskud. Overdragelsen skete med virkning fra 1. marts 1959.

Der gik yderligere ti år, før Ejderindsamlingens skoler og børnehaver i Rendsborg, Drage og Vestermølle pr. 1. april 1969 kunne overdrages til Skoleforeningen og dermed kunne føres ind under et samlet dansk skolevæsen for Sydslesvig.

Efter 1960: Stabilisering og videreudvikling.

Fra 1948 gik elevtallet i de danske skoler kraftigt tilbage. I takt med, at forholdene i det tyske samfund stabiliserede sig og det stod klart for alle, at grænsen ikke ville blive flyttet, faldt mange fra. Fra ca.1965 lykkedes det at standse tilbagegangen. Mindretallet og dets skolevæsen stabiliserede sig. Siden da har udviklingen i elevtallet stort set fulgt fødselskurven.

Bonn- Københavnforhandlingerne i 1955 var medvirkende til, at efterkrigstidens hårde konfrontation mellem det danske mindretal og landet Slesvig-Holsten efterhånden blev afløst af en vilje til sam-

eksistens. Også efter 1960 har mindretallet haft noget at kæmpe for, men den politiske strid forløber nu knap så dramatisk og koncentrerer sig især om de tyske tilskud til det danske arbejde, om kommunernes, kredsens og delstatens ydelser. Det danske mindretal kræver økonomisk ligestilling. Takket være en dygtig og ihærdig indsats fra mindretallets politiske parti, Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW), er der opnået store fremskridt, men der er stadig langt igen til en ægte ligestilling.

Nogle milepæle i denne udvikling har været,

- at landsregeringen i midten af halvfjerdserne begyndte at yde tilskud til Skoleforeningens anlægsopgaver,

- at ministerpræsident Barschel i midten af firserne trinvis hævede tilskudssatserne til de danske skolars driftsudgifter til 100 %,

- at Slesvig-Holsten i 1990 fik en ny forfatning, hvori den nyformulerede artikel 5 forpligter landet, amterne og kommunerne til at beskytte det danske mindretal og den frisiske folkegruppe og til at yde økonomisk støtte,

- at det oplevedes som et alvorligt tilbageskridt, at landsregeringen i 1997 ville gennemføre ekstraordinære besparelser i de danske skolars driftstilskud, og at 5000 forældre, elever og andre interesserede af den grund drog til Kiel for at demonstrere foran landdagen.

- at statsminister Nyrop Rasmussen ved årsmødet i 1999 udtalte: "Så længe I holder fast i os, holder vi fast i jer."

- at det kom som en negativ overraskelse, at den slesvig-holstenske delstats revisionskontor "Landesrechnungshof" (i 2005) mente, at landets tilskud til det danske skolearbejde skulle fastsættes under hensyntagen til, hvor meget der

ydes i tilskud fra den danske stats side. (Efter Skoleforeningens opfattelse må de tyske tilskud være de "primære" tilskud og ikke de "sekundære").

- at A. P. Møller-Fonden i 2008 forærede Sydslesvig et nyt gymnasium

- og at det danske folketing i marts 2010 vedtog den såkaldte Sydslesvig-lov.

I skoleåret 2009/10 driver Skoleforeningen 55 børnehaver med 2085 børn (pr. 01.06.2009) og 47 skoler med 5565 elever (pr. 01.09.2009).

Afsluttende:

Skoleforeningens 90-årige historie fortæller, at udviklingen siden 1920 har været præget af store forandringer både på det politiske felt og med hensyn til de praktiske rammebetingelser for arbejdet. Den viser også, at mindretallet hele tiden har haft noget at kæmpe for. Mangt og meget har ændret sig, men én ting er blevet fastholdt uændret igennem alle årene, nemlig den overordnede målsætning for arbejdet.

Eksempelvis er det de danske skolars opgave nu som før at være skole for den danske befolknings-

del Sydslesvig, en dansk skole, - men en dansk skole i det tyske samfund - en skole for mennesker, som ønsker dansk sprog, kultur og væremåde, og som bekender sig til det danske mindretal og herigennem til samhørigheden med det danske folk.

Samhørigheden og solidariteten "den modsatte vej" - fra nord

mod syd - har blandt andet fundet sit udtryk i den siden 1920 ydede støtte til det danske mindretal fra den danske stat og fra private organisationer og institutioner i Danmark. Uden denne støtte ville der næppe eksistere danske skoler i Sydslesvig i dag.

Hans Andresen

Vore indsamlinger

Vi har ved landsindsamlingen 2009 til fordel for Den danske Børnehave i Rendsborg og til støtte for Ligaens arbejde med stor taknemmelighed og glæde modtaget

John Holsko, Aalborg 200 kr. - Thorkild Husum, Skørping 250 kr. - Birgit Lund, Hellerup 1.010 kr. - Sv.E.Thomassen, Flensborg 200 kr. - Leif Volck-Madsen, Harrislee 300 kr. - Ally og Verner Gorridsen, Ans By 50 kr. - Mogens Budde, Aabenraa 100 kr. - Aage Riber, Løkken 100 kr. - Poul Vilhelmsen, Hjørring 170 kr. - Anonym, Hørsholm 1.000 kr. - Kirsten Nøkkentved, Kolding 1.000 kr. - Knud Lambert, Ringsted 200 kr. - Ruth Christensen, Kolding 170 kr. - Rita og Leif Liltorp, Middelfart 200 kr. - N.T.Winther, Hørsholm 100 kr. - Ebbe v.Huth Smith, Leksand 2.500 kr. - A.Møller Pedersen, Hedensted 200 kr. - Henning Jessen Brædstrup 200 kr. - Søren Gynther-Sørensen, Højbjerg 300 kr. - Peder Kragh Blume Dahl, Augustenborg 200 kr. - J. Krog-Meyer, Varde 300 kr. - C.Th.Nielsen, Fynshav 300 kr. - K. Madsen, Esbjerg 100 kr. - Grethe Bro, Silkeborg 400 kr. - V. Brogaard Nielsen, Varde 140 kr. - Birgit Jacobsen, Lystrup 400 kr. - Henrik Grønholm, Vanløse 260 kr. - Rigmor Leschly, Ebeltoft 200 kr. - Knud Jessen, Skive 300 kr. - Gunnar Øhlenschläger, Odense 200 kr. - E. Krog-Meyer, Rønde 200 kr. - Jørgen Engel, Vig 1.000 kr. - Kristian Bredholt, Skødstrup 200 kr. - Hans Thrane, Grindsted 200 kr. - Jørgen Hels. Nørre Alslev 200 kr. - Ruth Rosendahl, Aalborg 2.500 kr. - Sv.E.Rosendahl, Aalborg 2.500 kr.

**I alt er der fra medlemmer indkommet
21.520,00 kr.**

Firmaer: Lego, Billund 2.000 kr.

Med Anne Vesterle i *Paris og Benelux*

(Fortsættelse fra sidste Thyra Vold)

Paris' seværdigheder og attraktioner og en køretur gennem Beneluxlandene.

Til Paris' »seværdigheder« hører også parkeringen, og det vil jeg fortælle lidt om, inden jeg går over til de ægte seværdigheder, som jeg egentlig kun vil nævne uden at komme med lange oplysningslister over bygherrer, stilperioder og så videre, idet jeg kun kan råde jer til at tage til Paris, se og læse alt selv og opdage, at byen er enestående, fantastisk og uhyre smuk.

Efter bilturen gennem Tyskland, Belgien og Nordfrankrig var vi, undertegnede og Anne Margrethe Bundgaard, godt trætte kommet til Montmartre og havde også efter lange omveje fundet vores »Hotel du Pre« i den ensrettede, smalle Rue Pierre-Semard. Parkeringsmulighed fandtes ikke. Vi måtte holde midt på vejen og transportere kufferterne ind i hotellet og spørge portieren efter en parkeringsplads, og manden viste mig stedet på bykortet. Udenfor dyttede et par biler heftigt, jeg havde jo spærret for hele trafikken. Hurtigt videre og fandt også parkeringsstedet, men her fik jeg ret så stort et chok. Det kostede 225 kr. pr. dag, men der var intet at gøre, jeg var umådelig træt, af med beløbet og til fods tilbage til hotellet. Næste dag fandt vi et billigere sted til kun 90 kr. pr. dag, men dette lå et godt stykke

fra hotellet og var egentlig kun et mekanikerværksted. Vi fik senere at vide, at der i Paris ikke eksisterer frie parkeringspladser, og at 90 kr. var meget billigt. Når man bor langt væk fra storbyer, er man ikke vant til høje parkeringsgebyrer.

Hotelværelset var ret enkelt udstyret, hverken fjernsyn eller telefon og lå ud til baggården og således roligt bortset fra, at vi hver morgen 5 dage i træk blev vækket tidligt kl. 6 af larmen fra køkkenet overfor, der var i gang med forberedelsen til morgenmaden, som viste sig at være udmærket. De to senge havde gode brede madrasser, badeværelset kunne lige accepteres, men grunden til, at jeg havde booket dette billige hotel var, at udover overnatningen fik vi foræret 2 flasker champagne, billetter til Louvre, båd fart på Seinen, 10'er-kort til metroen og en middag med vin i en god restaurant, og alt dette var sandeligt ikke at foragte i en så dyr by som Paris.

Vi fandt hurtigt ud af, at det at se Paris (105 km²) på 4 dage er en ganske umulig sag, og dette er ganske vist. Man skal nok bruge et par måneder for at kunne se og opleve alt i denne metropol med sine 20 inddelte arrondissements (områder) beboet af 2,1 mio. mennesker i den indre del og 11

mio. i hele region Parisienne, og heraf er 3,3 mio. udlændinge, de fleste indvandrede fra Frankrigs tidligere kolonier, disse ser man konstant, overalt går eller sidder der personer af alle racer, hudfarver, om det så er indvandrede eller turister er umuligt at finde ud af, men man får faktisk det indtryk, at man virkelig er i en international by.

Tirsdag efter morgenmåltidet startede vi med vores dagsprogram og det til fods. Ned ad Rue de Fayette hen til den smukke imponerende operabygning, som har verdens største scene, og for det meste opføres her ballet. Under operaen skulle der ligge en sø, som vi dog ikke fik at se. Vi fortsatte hen til Galeries Lafayette, et magasin så stort, så stort, pragtfulde balkoner og en farvestrålende mosaikkuppel. Første mål var Dior-afdelingen, hvor der blev købt dyr parfume, der dog var billigere end i Danmark. Vi vovede os ind i smykkeafdelingen, men sandede, at hvis vi købte noget, kunne vi af pengesnød pakke kufferterne med det samme. Vi lukkede også øjnene halvt, da vi gik gennem dameafdelingen med haute couture. Begge disse bygninger ligger på Boulevard Haussmann, der er opkaldt efter Georges Eugène Haussmann, hvem vi kan takke for, at Paris fra 1850'erne blev en ny

moderne metropol med prægtige bygninger og boulevarder, sådan som vi kender den i dag.

Næste mål var Moulin Rouge, Montmartres berømt/beryggede varieté, hvor en forestilling med mad og champagne koster op til 1300 kr. Jeg fik et lille, ikke til-ladt, blik ind i den røde, luksuriøst indrettede sal.

Vi gik videre mod Pigalle, og her kommer man forbi alverdens utugt for at bruge et gammelt ord. Hamborgs Reeperbahn og Københavns Istedgade kan man vel sammenligne det med, men vores bestemmelsessted var ikke her, derimod Sacre-Coeur, der ligger på toppen af Montmartre.

Jeg tog kabelbanen derop, hvori-mod Anne M. gik op ad de uendelige trapper. Kirken er smuk at beskue, men at skue ud over Paris heroppefra er lige så smukt. Alle de kunstnere, portrætmalere og cirkusartister såvel som sælgere, vi ser her, må jeg ikke glemme at omtale.

Nu var det blevet aften, og maven føltes nok så tom. Da vi satte os ind i en temmelig tom bistro ved to meget små runde borde, kom en tjener og bad os lidt uhøfligt om at rykke sammen ved et bord. Jeg forklarede med det fransk, jeg nu engang kan, at det skulle vi nok, når det blev nødvendigt, men tjeneren var ikke til at handle med, så vi rejste os, gik og fandt et bedre sted med mere plads. Denne nat sov vi godt efter de mange kilo-meters lange vandring.

Onsdag tog vi metroen, der for øvrigt blev bygget omkring århun-redeskiftet (1900), til Pl. du Cha-telet, vi gik over broen til Ile de la

Cité for at kigge på Notre-Dame katedralen, som skulle være en af de smukkeste kirker i verden.

Det er den også, men da vi kom hen til pladsen foran, så vi en enorm lang kø, som vi selvfølgelig stillede os ind i, godt opdragne er vi jo. Det gik langsomt fremad, og pludseligt undrede jeg mig over den mængde af mennesker, der kom og gik på den modsatte side. Ved nærmere eftersyn fandt jeg kirkeindgangen – uden kø – og måtte fastslå, at vi havde placeret os i rækken for at komme op i et af de to høje tårne, som vi ikke ønskede, da Eiffeltårnet var et af vores næste mål. Kirken er det mest besøgte sted i Paris, men det eneste jeg vil nævne er gargoilerne, som er frygtindgydende, fabeldyrformede faldrender, de fascinerede mig, må jeg indrømme, lige så meget som en gammel film ”Klokkeren fra Notre-Dame”, som jeg kom til at tænke på her, betog mig for mange år siden, altså om den pukkelryggede klok-kers ulykkelige kærlighed til en ung, smuk pige.

Efter besigtigelsen over Seine til latinerkvarteret, kikke på universi-tetet La Sorbonne og Pantheon, et mausoleum, og så selvfølgelig se på de mange berømte cafeer, der ligger overalt, og næsten er fuld-stændig besat af turister her om sommeren. Videre med metroen til Eiffeltårnet. Nu ved mit fjerde besøg i Paris ville jeg virkelig op i det, før havde der enten ikke været penge eller tid til rådighed, men ved ankomsten stod vi som lam-slåede et lille stykke tid. Tusinde og atter tusinde mennesker var til stede og stod i slyngede rækker foran billetkontoret for at komme op i det til verdensudstillingen 1889 og til 100 årsdagen for den

franske revolution byggede 324 m høje og 7000 tons tunge jern-tårn. Efter en to timers småskridts spadseretur kom vi endelig ind i elevatoren, og da vejret var med os, kunne vi nyde den grandiose udsigt over Paris. Opstigningen var pengene værd.

En lille forstærkning for at be-rolige maven var nu tiltrængt, og videre gik det med metroen til Triumfbuen for at besøge den ukendte soldats grav med den evige ild og op i toppen for at betragte den hektiske trafik, der foregår i denne store rundkørsel, hvor 12 avenuer støder sammen, og naturligvis også for at kigge ned mod La Grande Arche, der er tegnet af danskeren Otto von Spreckelsen, og som ligger mod vest i et nyt forretningskvarter.

Nu spadseretur ned gennem den storslåede Champs – Élysées med de fornemme butikker og restau-ranter, men vi dinede nu på en ret billig bistro og bagefter ned i metroen og hjem til hotellet.

Torsdag var målet Louvre, engang kongeslot, men efter revolutionen museum. Med metroen derhen, og da vi havde de skænkede billetter, kom vi hurtigt ind og kunne bare følge med strømmen, der selvfølgelig gik hen mod salen med Leonardo da Vincis berømte maleri MONA LISA. Her igen utallige mennesker, og for at komme hen for at fotografere den evigt smilende dame, der hænger ganske ensomt på en bred væg, man får snart medlidenhed med hende, måtte vi mase os igennem med hård hånd. Bagefter beskue kronjuvelerne, Venus fra Mile, Napoleons trone og meget mere, men vil man se alt, skal man gå ca. 20 km, og det tager vel flere dage. Glaspiramiden udenfor modtog også vore blikke, men kun det. Derefter gik vi gennem Jardin de Tuileries, et skønt parkanlæg med statuer, springvand, og betragtede den 3000 år gamle obelisk fra Luxor i Egypten på Place de la Concorde. Netop her stod guillotinen under revolutionen, hvor tusinde, fra kongefamilie til menigmand, blev henrettet. At gå over denne plads er næsten det samme som at sætte sig i guillotinen, men vi kom frelst over. Næste besøgs punkt var den danske kirke, som jeg allerede har berettet om. Bagefter gik turen tilbage til Montmartre, hvor vi spiste spændende mad på en algerisk restaurant.

Fredag ville vi til Maraiskvarteret, men først tog vi på vores gratis Seinesejlads. Hvad vi her så af pragtfulde bygninger er ubeskriveligt, umuligt at nævne dem alle, men det, der imponerede mig mest, var de mange broer, den ene skønnere end den anden, den ældste er Pont Neuf fra 1607, og kendt er også Almabroen, hvor prinsesse Diana forulykkede i 1997. Overrasket bliver man også over den Cote d'Azur-lignende bystrand, der ligger på den centrale nordlige side af Seinen. Palmer og liggestole står overalt, blot bades der ikke i flodens lidt urene vand. Efter sejlturen videre forbi Hotel de Ville, rådhuset, hvor man udefra kan se skulpturer af over 100 kendte personer fra Paris, ned ad Rue de Rivoli til det jødiske kvarter, hvor vi spiste kosher mad,

nemlig falafel i Rue de Rosiers. Vi så mange ortodokse jøder, sortklædte med hat og slangkrøller, gik forbi den lille synagoge og opdagede så et lille skilt på et hus, og da vi forsøgte at læse det, kom en mand hen til os og forklarede på halvt fransk og engelsk, at i nazitiden var her sket det, at et lille barn var blevet kastet ud ad et vindue, netop hvor husets jøder var ved at blive taget til fange. Vi forstod, at barnet blev reddet af forbigående. Endvidere at 160 drenge fra den jødiske skole var blevet sendt direkte til kz-lejre. Man bliver lidt berørt af dette, og derfor gik vi hurtigt videre til Picassomuseet og derfra til Centre Pompidou med kunstdstillinger og meget mere. Smuk er bygningen ikke, alt for moderne arkitektur efter min smag, så jeg glædede mig over Igor Stravinsky-springvandet, hvor der var et aktivt liv rundt omkring. Næste bestemmelsessted var Forum les Halles, som i dag bare er et stort shopping-center. Jeg tænkte med vemod tilbage på min tid som aupair pige i tresserne, hvor vi efter en fornøjelig aften altid endte i hallerne for at spise løgsuppe og nyde det pulserende handelsliv.

Tiden var inde til at tage metroen tilbage til hotellet, eftersom aftenen var bestemt til vores forærede afskedsmiddag, hvor bordet var blevet bestilt i forvejen. Klokken 20, franskmændene spiser jo sent, tog vi så af sted mod restauranten, der lå ved Gare du Nord. Vi forventede ikke ret meget, restauranten så også nok så beskedent ud, men vi blev overraskede, og det i positiv retning, da vi kom ind. Flot indrettet var den, og overalt stod sortklædte tjenere med hvid serviet over armen. Mon ikke vi var kommet ind det forkerte sted? Vi viste vores bon d'échange og blev høfligt henvist til et flot dækket bord, hvor vores navne

stod på bordskiltet, altså alligevel rigtigt, og hvad fik vi så serveret: En velsmagende aperitif, østers, forskellige fisk, andebryst, steaks, kartofler, ris, grønsager, salat, is og frugt og dertil rigeligt hvid- og rødvin samt vand. Alt blev anrettet ved et lille sidebord og serveret med pomp og pragt, altså haute cuisine. Vi nød retterne og vinen, men da vi efter et par timer var færdige, blev vi lidt betænkelige. Ville vi få en supplerende regning? I Danmark ville alt dette have koste en lille formue, men nej, alt var betalt. Vi gav så lidt pourboire (drikkepenge), takkede tjenerne og gik tilbage til hotellet. Her drak vi vores skænkede champagne og var enige om, at det havde været en interessant dag med en fuldendt aften.

Lørdag morgen hente bilen, holde midt på vejen og hurtigt hente kufferterne og så af sted mod Luxembourg med tanken om alle de ting, vi ikke havde nået at se i Paris. Vores mål var nu Reims. Igen betale for at køre på motorvejen, men til gengæld nyde de fridige vinmarker, der sikkert skulle forvandles til champagne i Reims. Først så vi Notre-Damekatedralen, der minder meget om navnesøsteren i Paris, bare lidt mindre, men lige så smuk som næsten alle katolske kirker er. En orgelkoncert fik vi også med. Organisten Anne M. lukkede øjnene af betagelse og så lykkelig ud. Efter denne "religiøse" oplevelse over til den "kulinære" del, og det betød smage og købe champagne, dette ord er sikret og må kun bruges på flaskeetiketter fra dette område. Men vi nøjedes med at smage, da en flaske her koster det dobbelte af tilsvarende i Tyskland, men vi fik da lov til at betale 75 kr. for et minimalt glas champagne og lige så meget for en fyldt croissant. Nu videre ad landevejen mod Verdun for her at se krigsskuepladsen fra 1. verdenskrig og soldatergravene for de mange faldne ved slaget i 1916. Hen mod aften var vi i Luxembourg city, kørte lidt forkert på alle de ensrettede veje, men endte ved en ældre dames hjælp, hun steg oven i købet ind i bilen, alligevel hos min nevø, Klaus Skovmand, der bor i den

THYRAS VOLD. Udgivet af Slesvig-Ligaen

Redaktion: Flemming Radsted Madsen (ansvh.)

Anne-Marie Thorup, Husmandsvej 4, 6671 Gesten, tlf. 7555 5201

Anne Oesterle, Alte Ziegelei, D-24214 Gr. Königförde,

tlf. +49 4346 6406

Slesvig-Ligaen, Ferskenvej 7, 4690 Haslev

Tlf. 5631 1858, E-mail: flemming@radsted.eu

Postgiro 093-0016 (kun landsindsamling)

Bankkonto: Sydbank 8065-1041552

www.slesvigligaen.dk

Tryk: Flensborg Avis

Afleveret til postvæsenet den 15. april 2010

Stof til næste nummer af bladet senest den 15. juni 2010

østlige del af byen. Vi blev hjerteligt modtaget med dejlig grillmad og gode luxembourgske vine, og denne gæstfrihed nød vi alle tre dage.

For os var det 2. og 3. gang vi var i landet, så vores mål var denne gang Bock - og Petrussekasematterne, hvis historie går århundrede tilbage og blev bygget, hvor landet var under fremmed herredømme. Det tager lang tid at gå igennem de mange kilometer lange gange og se alt det, der ellers er under jorden, fra kanoner, stalde, køkkener til soverum og meget mere. Jeg husker, vi startede i en trappe- nedgang foran en kirke og endte nede i dalen og læste senere, at der er 40 meters højdeforskel, så hvad der her er blevet flyttet af materiale, er ubeskriveligt.

Mandag blev vi af Klaus kørt til byen, slog et smut ind i domkirken, så hertugens palads og kendte bygninger og monumenter. Vi besluttede så at tage turen tilbage til fods, men det var en drøj omgang, ligesom en bjergbestigning. Vi startede nede i dalen, og vort gæstehjem lå oppe i en højere liggende forstad. Hen mod aften blev vi af Christina kørt hen til en større butik, der ligger i et enormt forretnings- og man undrer sig ikke – bankcentrum. Vi ville gerne købe nogle typiske luxembourgske ting og tage disse med hjem.

Tirsdag morgen ind i bilen igen og af sted mod Belgien og Holland. Det gik glat ud af byen på motorvejen, der fra nu af er gratis. Over Ardennerne, hvor bjerg- og bakkelandskabet er fantastisk smukt

mod Liege og gennem Maastricht, som vi kan takke for de åbne EU-grænser, og videre mod det hollandske Utrecht, hvor byen Doorn ligger. Her ville vi besøge Haus Doorn, der var den afsatte tyske kejser Wilhelm 2.'s sidste bopæl, og hvor han levede fra 1918 til sin død i 1941, også hans mausoleum ligger her.

Slottet er ret lille i forhold til hans tidligere 70 slotte i Tyskland, men alligevel var der plads til 59 godsvognes indhold af inventar som møbler, kunstværker og personlige ting. Penge havde han åbenbart nok af, alt blev renoveret, nyt bygget til.

Man fortæller også, at han tilbragte tiden med at save og hakke træ, og tusinde af træer i den 35 hektar store park har måttet lade livet for hans hobby, men disse er uden tvivl blevet puttet i de mange kak-

kelovne i slottet. Vi fortrød ikke, at vi brugte en del tid på slottet.

Efter lidt frokost med god hollandsk ost, genever vovede vi ikke at drikke, derimod mælk, fortsatte vi rejsen.

Tulipaner og piger med træsko var ikke til at få øje på, men derimod så vi utroligt mange vindmøller, søer, kanaler, dæmninger og diger ved vores kørsel mod Eukhuizen. Videre gik det over Groningen, og sent om natten nåede vi hjem efter mange timers kørsel på tyske motorveje med det ene vejarbejdsskilt efter det andet.

Hvor mange kilometer jeg er kørt, vides ikke, men det er ikke så få, men ét er vi glade for, og det er, at vi på denne rejse har slået mindst tre fluer med et smæk.

*Anne Oesterle
med en hjertelig hilsen fra
Anne M. Bundgaard*

Ansøgninger om støtte fra Slesvig-Ligaen

Foreninger og institutioner, hjemmehørende i Sydslesvig, kan søge støtte fra Slesvig-Ligaen til kulturelt og humanitært arbejde i Sydslesvig.

Ansøgningsskema rekvireres hos formanden, hvortil skemaet efter endt udfyldelse returneres inden 1. april eller 1. oktober hvert år.

På det første styrelsesmøde efter ovennævnte ansøgningsfrister vil indkomne ansøgninger blive behandlet, og evt. bevilget støtte vil efterfølgende blive udbetalt.